

Radna skupina Voće
Podskupina Kontinentalno voće

Nacionalna sortna lista - mogućnost certifikacije i
komercijalizacije starih sorti voćnih vrsta

dr. sc. Predrag Vujević

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

- Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu
- Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet
- Fakultet agrobiotehničkih znanosti, Osijek
- Poljoprivredni institut, Osijek
- Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč

Poljske kolekcije kontinentalnih voćnih vrsta

Tablica: Zastupljenost primki u kolekcijama kontinentalnih voćnih vrsta

Voćna vrsta	Osnovna kolekcija	Sigurnosna kolekcija
Lijeska	9	-
Orah	5	-
Jabuka	169	110
Marelica	3	3
Trešnja	12	12
Višnja	4	1
Šljiva	32	20
Breskva	2	1
Kruška	53	50
Ribiz	1	-
Ogrozd	2	-
Ukupno	292	197

Prikupljeno i upisano 292 primke u Hrvatsku bazu podataka (CPGRD)

- Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (HAPIH) na pokušalištu u Donjoj Zelini 253 primke
- Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (AFZ) na pokušalištu u Šašínovečkom Lugu 39 primki
- Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek (FAZOS) na pokušalištu Tenja 178 sigurnosnih primki

Poljske kolekcije kontinentalnih voćnih vrsta

Osnovna *ex situ* kolekcija HAPIH-a
na pokušalištu u Donjoj Zelini

Sigurnosna *ex situ* kolekcija FAZOS Osijek

Osnivanje poljske kolekcije podrazumijeva nekoliko koraka:

- inventarizaciju postojećih genetskih izvora
- prikupljanje biljnih genetskih izvora
- očuvanje, održavanje i regeneraciju primki
- opis i procjenu svojstava primki biljnih genetskih izvora
- razvoj informacijsko-dokumentacijskog sustava

Ex situ kolekcija HAPIH-a, na pokušalištu u Donjoj Zelini

Svaki genotip je zastupljen sa pet sadnica
Svaki genotip je odgovarajuće označen

Označavanja primki u kolekciji:

- Oznaka institucije - održivača osnovne kolekcije...**HRV054**
- Identifikacijski broj primke ...**FRU00135**
- Naziv primke
- Biljna vrsta i puno latinsko ime: genus, species, subspecies
- Sinonimi

Hrvatska agencija za
poljoprivredu i hranu

Croatian Agency for
Agriculture and Food

L'Agence Croate pour
l'Agriculture et l'Alimentation

Važnost opisa primki u kolekciji

- ▶ DUS protokoli
- ▶ Pomološka i fizikalno-kemijska mjerenja
- ▶ Opažanja
- ▶ Laboratorijske analize
- ▶ Formiranje vlastite baze podataka

Prikupljačke ekspedicije

- Prikupljanje uzoraka biljnog materijala za morfološke karakterizacije
- Od interesantnih genotipova prikupljamo plemke za vegetativno umnažanje i sadnju u kolekciju
- Sakupljanje plemki od sorti koje gube održivače

Sukladno odredbama Pravilnika o upisu sorti u popis sorti voćnih vrsta zbog nepostojanja održivača sorti, s Popisa sorti voćnih vrsta brisane su stare sorte voćnih vrsta. Isto predstavlja problem pravnim i fizičkim osobama koje će tražiti potpore kroz fondove EU.

- Brisane sorte sadimo u kolekciju i ponovno im vraćamo dostupnost.

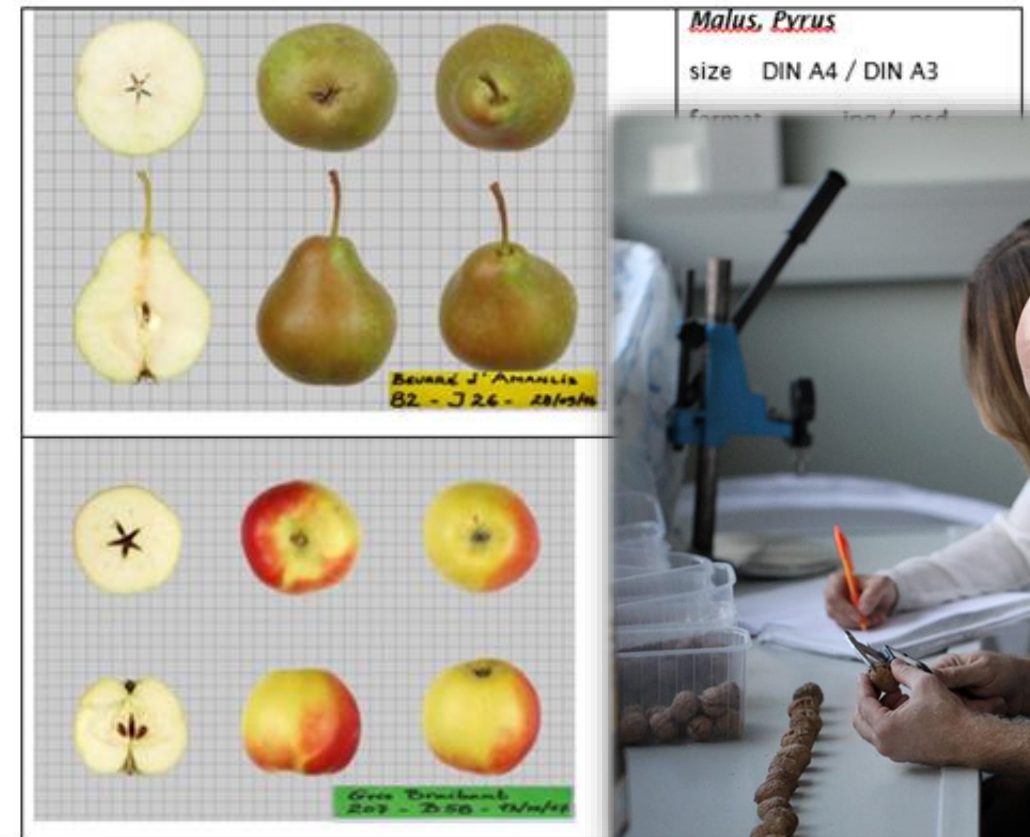
Biljni materijal iz privatnih kolekcije upitnog porijekla i autentičnosti

Identifikacija primki

- ▶ Obavljanjem morfološke i genetičke identifikacije utvrđujemo da li se radi o nekoj od postojećih sorata
- ▶ Ako se radi o unikatnom genotipu donosimo odluku o uključivanju u banku gena

Templates available

Hrvatska agencija za
poljoprivredu i hranu

Croatian Agency for
Agriculture and Food

L'Agence Croate pour
l'Agriculture et l'Alimentation

Javna dostupnost podataka

Hrvatska
baza podataka
o biljnim
genetskim
izvorima

Žitarice

Industrijsko
bilje

Povrće

Krmno
bilje

Voće

Početna

Povijest

Članovi

Djelatnost

Poveznice

Pristup podacima

Pregledavanje

Rodovi

Vrste

Primke

C&E podaci: Olea

Molekularna svojstva:
Olea

Sorte: Olea (CROLIVE)

Pretraživanje

Rodovi

Primke

Opis podataka

Putovnički podaci

Opis svojstava

FRU00069 Malus domestica Borkh.

Putovnički podaci

Putovnički podaci

0 Oznaka nacionalne inventarizacije	HRV
1 FAO oznaka institucije	HRV054
2 Broj primke	FRU00069
3 Prikupljački broj	
4 Oznaka prikupljačke institucije	
5 Rod	Malus
6 Vrsta	domestica
7 Oznaka autorizacije znanstvenog imena vrste	Borkh.
8 Podvrсна oznaka	
9 Oznaka autorizacije znanstvenog imena podvrсне klasifikacije	
10 Engleski naziv vrste	Apple
11 Ime primke	Ananasrenette;
12 Datum uključivanja primke u kolekciju	2006----
13 Država podrijetla	NLD
14 Lokacija mjesta prikupljanja	
15 Zemljopisna širina mjesta prikupljanja	
16 Zemljopisna dužina mjesta prikupljanja	
17 Nadmorska visina mjesta prikupljanja	
18 Datum prikupljanja uzorka	
19 Oznaka oplemenjivačke institucije	
20 Status primke	500, Advanced/
21 Rodoslovni podaci	
22 Mjesto prikupljanja	50, Seed comp.
23 Oznaka institucije donora	
24 Donorov broj primke	
25 Druge identifikacije oznake primke	
26 Lokacija sigurnosne kolekcije	HRV041
27 Način čuvanja	20, Field collect
28 Napomene	
29 Naziv prikupljačke institucije	
30 Naziv oplemenjivačke institucije	
31 Naziv institucije donora	
32 Naziv lokacije sigurnosne kolekcije	
33 URL primke	http://cpgrd.hr
34 MLS	1, Dio MLS-a
35 AEGIS	

Baza sorti voćnih vrsta HAPIH

Osnovne informacije

Sorta:	Ceričanka
Vrsta:	Šljiva, <i>Prunus domestica</i> L.
	Spada u vrstu <i>Prunus insititia</i> var. <i>syriaca</i>, mirabela. Formira stablo srednje bujnosti. Krošnja je uspravna, srednje gusta. List je eliptičan, zelene boje srednjeg intenziteta i sjaja. Cvijet je mali. Latice su male, slobodne i obrnuto jajolike. Plod je vrlo mali, jajolik, žućkasto zelene boje sa crvenim mrljama. Meso je žućkasto zeleno, vrlo sočno i mekano. Oblik koštice je u poprečnom presjeku eliptičan, a u trbušnom presjeku usko eliptičan. Koštica je poluodvojena od mesa. Vrijeme cvatnje i dozrijevanja je vrlo rano. Dozrijeva u drugoj polovici 7. mjeseca. Geografske koordinate inicijalnog stabla: N 45°11.608' EO 18°41.708' h = 76 m
Senzorna svojstva:	

Dodatne informacije

Sinonimi:	Miholjčanka		
Porijeklo:	tradicionalna hrvatska sorta		
Info:	Zavod za voćarstvo je izvršio genetičku identifikaciju sorte, doi:10.1007/s11295-014-0721-5		
Banka biljnih gena:	DA	Kod primke:	FRU00105

DUS svojstva

1 Stablo: bujnost	3	2 Stablo: gustoća krošnje	5	3 Jednogodišnji izboj: položaj	1
4 Jednogodišnji izboj:	7	5 Jednogodišnji izboj: dužina	3	6 Jednogodišnji izboj:	3

Počeli smo od nule !

Ministarstvo
poljoprivrede
Nacionalni program BGI
Radne skupine
Prikupljačke aktivnosti
Istraživanja
Formiranje kolekcije

Opis i identifikacija
primki voćnih vrsta

Genetička
identifikacija

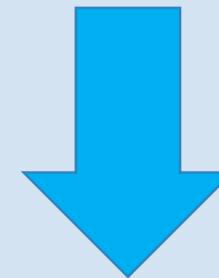
Baza sorti voćnih
vrsta

Priprema materijala
za stavljanje na
Nacionalnu sortnu
listu

Trenutno smo ovdje!

Uvrštenje
interesantnih
genotipova na
Nacionalnu sortnu
listu

Prijava za
umatičenje

Osigurana
dostupnost
reprodukcijaskog
sadnog materijala i
sadnica s potrebnim
certifikatom

Komercijalizacija tradicionalnih vrsta i sorti kontinentalnog voća

Poticanjem razvoja i komercijalizacije tradicionalnih vrsta i sorti može se bitno doprinijeti njihovom održivom korištenju i očuvanju kroz proizvodnju *on farm*, a time se doprinosi raznolikosti proizvoda na tržištu, bilo da se radi o plodovima ili njihovim prerađevinama

Centar za voćarstvo i povrćarstvo je registriran kao održivač 18 tradicionalnih sorti šljiva s područja Slavonije, upisanih u Popis sorti voćnih vrsta, od kojih je dostupan reprodukcijski materijal (pupovi za proizvodnju sadnica)

U narednom razdoblju na sličan se način planira revitalizacija i ostalih kontinentalnih voćnih vrsta

Nastaviti jačanje veza između očuvanja i korištenja biljnih genetskih izvora

- ▶ Nastaviti regeneraciju primki i „vraćanje” u proizvodnju
- ▶ Suradnja i partnerstvo s javnosti
- ▶ Transfer znanja - edukacije voćara u suradnji s Udrugama voćara.
- ▶ Prezentacije na lokalnim manifestacijama
- ▶ Razvijanje informacijskog sustava i javno dostupne baze podataka
- ▶ Dani otvorenih vrata i prezentacija kolekcije
- ▶ Potaknuti javnost na uključivanje u program očuvanja i uzgoja vrijednih sorti - informirati i educirati o važnosti bio-raznolikosti.

Sačuvajmo naše nasljeđe za budućnost

Hrvatska agencija za
poljoprivredu i hranu

Croatian Agency for
Agriculture and Food

L'Agence Croate pour
l'Agriculture et l'Alimentation